

5. 7
**CONJUGIUM
 HOSCHEÆ,**

CAP. I. V. 2.

Ex Consensu Ampliss: FAC. PHILOS.
 In REGIA Academia Aboënsi,

Sub PRÆSIDIO,

DN. ABRAH: ALANI,

L.L.Orient. & Græc. Professoris
 Ordinarii,

Διασχέψι simplici & brevi *Æquis Cens.*
loribus Ssistitur Enucleandum,

à

MATTHIA SIMOLIN, M.F.

Aboa - Finland.

Ad diem DEO volente 19 Junii,
 Anni Currentis 1709.

Exc. JO. WALL.

Viro
Pietate in DEUM.

Fide in REGEM,
Meritis in Eccles: & Patriam
Maxime Inclyto,

REVERENDISSIMO in CHRISTO
PATRI AC DOMINO,

DN. JOHANNI
GEZELIO,

S, S. Theologiæ DOCTORI
Famigeratissimo,

Dicæceseos Aboënsis EPISCOPO
Eminentissimo,

Regiæ ibid. Academiae

PRO-CANCELLARIO Magnificentissimo,
Consist. Eccles. PRÆSIDI æqvissimo
& Gravissimo,

Domino & Mæcenati longe Be-
nignissimo.

urba

PATER in CHRISTO; Doctorum
Gloria Prima,
Diliciumque DEI, Deliciumque ho-
minum

Respice reptantem, mansueto lumine, Terra,
En humilis pulsat limina cella Tua,
Tangere nam portū nequit mea pressa procellis
Alnus, & undosus fluctuat inter aquas.
Ausibus ignoscas devota mente precabor,
His tribuas veniam scilicet usque precor,
Quod Vir summe DEI Tua numina polcere supplex
Audebam atque aris, ponero thura tuis.
Herculea est mihi mens major, quod pagina
parva.

Præfixa huic fronti, Nomina celsa gerat.
Nomina quæ niveis, dudū super astra quadrigis,
Virtus jure suo & splendida fama tulit.
Theiologū Palmare decus, decus orbis amœnū,
Esto spes Musis, araque sacra meis,
Participem, summi fac me Patrique favoris,
Lanquida quo foveas, membra quiete mea.
Sidus inocciduum, Fennorū Maxime Præsul,
Vive vigore Tuo, ceu foliosa cedrus,
Præfidiū ut veniat, præclaro a sanguine sanguis.
Quiq: soli vivat, Gloria Fenniaci.

REVERENDISSIMI in CHRISTO PATRIS

Humilissimus cliens

M. S.

*Maximè Reverendo, nec non Adm. & Plur.
Rever. atq; Clariss. deque Rep. literaria
Optime Meritis,*

VIRIS ac DONINIS,

DN. M. SIMONI Τάλο

S. S. Theol. Prof. longe celeberrimo,
& Grat. Valleng. & Eccles. adjacent:
Past. gravissimo.

DN. PETRO TIGERSTEDT,

S. S. Theol. Prof. Extraord. & Past.
Pijkenf. ~~et~~ excellentissimo.

DN. M. ANDREÆ BERGIO,

Eccles. Töfsal. Pastori, earundemq;
Præposito celebratissimo.

DN. M. HERMANNO ROSS,

Scholæ Cathedralis Aboënsis Rectori
Accuratissimo.

DN. MICHAELI Brunlöf/

Pastori in Nykyrckia vigilantissimo.

EVERGETIS & PROMOTORIBUS Benignis.

à Patre luminam,

Lumina Familiis Amplissimis Serena,

Florem Felicitatis Constantem,

Coronam Cæli Immarcessibilem!

O Mecenates titulis & Munere magni,
Quisque pio obsequio, devenerande
Mibi.

Parcite propensi, quod sacra Palatia Do-
Etum,

Scandere tentavi, limina & alta virum,
Sacrificus quærens aris imponere Vestris
Pectore submisso, Quæ pia thura fero.
Sæpe puer summis comtus Doctoribus of-
fert,

Exiles numeros, parvæque cepta sua.
Si dubitat meus haud ad Vestra venire
libellus,

Tecta, humilisque petens limina celsa pede.
Nil dare non æquum est, quoddam dare, vile
putamus.

Muneris at Magni copia nulla mihi.
Hanc mentem solam Cor & aspicitote be-
nigni.

Pectore nam toto Nomina Vestra colo.
Vivite Patroni felices atque beati
Laus Vobis justum, non moritura manet
Vest. Nom.

observantissimus cultor
M. S.

Den

Ehreborne och Wälachtade Herren

Her Matthias Forstein/

Wälbetrodde Crono BefallningzMan
öfwer Behms Härad / min Högtä-
rade Her Swäger och wälbe-
wagne Gynnare.

Ehreborne och Wälachtade

Her Henrich Wechter/

Berömlige Köp- och HandelsMan i Åbo/
min Högtährade Her Swäger och wäl-
bewagne Gynnare.

Nåd och Frijd af Gudi wår om Fader/
och HERranom JESU Christo
i then Helgd Anda !

MIn Plichte Her SWÄSKAN iag / heelt
willig är at wissa/

Men twistat mycket om / at iag en som sig bdr/
Ehre wählbrententa Läf med pennå röte ufdr/
Som wetat hielp beree och under bdrdan lösa.

Jag beer med Gunst uptaar / min dietan som
framtråder

Om

Om hög och wichtig ting! om Underbare
Wärck.

Ey siike i skriffteen ey / GUDs Ande hafwer
märckt.

Ja att GUD så befale / och sådant sielf tilstädert.
En GUDs Prophet skull' thet / med Skökan sig
att giftea!

Och taga sköko - barn / ey rådnas för en skam!
När han bland Folket sig / som sålsamst ståte
fram!

At the betrachta wil' hwad GUD behagat stiftea.

Uptager willian min / så och min ringa Gåfwa /
Med all benågenhet / åskädar denna skriffet!
På desse blad wäl seer / de hempta Ehr ey gifte
Af dyra HERrans Ord / of gifwes denne.
Gåfwa.

Af hlerat önskar sidst / at GUD som Himlen
råder!

Med iuflig Alderdom / belöna wille Ehr /
Till många Nestors Ehr / och när han nyt-
tigt seer
Ör Ehr / at han hoos sig / med Glädien Ehr
benåder.

Högtåhrade Her Swågrars

Tienstgör samme Tienare

M. S.

Ad Virum Juvenem

Ingenii, Doctrinae ac Morum elegantia
in primis commendabilem

DN. MATTHIAM SIMOLIN,

Cum

De Miro illo HOSCHEÆ CONJUGIO,
cum omnium applausu di-
sputaret,

Affabulatio.

Hanc Tibi materiem, cur ceperis ex-
cutiendam,

Vix ego consilium, noscere rite queo.
Forſan Conjugii Hoſcheæ Tibi tata
peroptas?

Sed non ingenio convenit hocce Tuo.
Ergo quo polles subtilem texere telam,

Hæc placuit solum materiesq; Tibi.
Apprecor ut maneant Te præmia di-
gna, ferasq;

Conjugii fociã mente animoq; piam.

*Hæc, ut testaretur quanti faciat consi-
lium de hac declaranda materia à
Dn. Auctore initum, curis publicis
ac privatis occupatissimus adjecit.*

JOH. HAARTMAN

יהוה—לרצון אמרו—פי וחגותו לבי לפניך
יהיה צורי וגואלי
Psal. 19. 15.

MEMBRUM PRIMUM.

§. I.

Extra omnem vel dubitationis, vel disputationis aleam positum est, DEUM, ut mirabilem reipublicæ Israëliticæ conditorem: Ita justum iniquitatis populi moderatorem justissimum fuisse. Radiis etiam misericordiæ sparsis, eos, ante feralem ruinam ad mali sibi jam impendentis considerationem, invitat amor ejus Paternus; DEUS enim λαοῦ ἕως Περιπέτηται, vel ab exitio minis Prophetis retrahere, vel à proposito pessimo, Typis calamitatem futuram designantibus, deterrere obnixè annitebatur. Hujus rei certam nobis facit fidem, tam Scriptura, ut re-

fragari nulla queat ratio, quam sensus ipse; cujus tamen ope, non omnia, qua ordinem, modum, seriamque DEI curam, penetrabilia sunt. Horologii divini, quod extra est, videre eminus, intropicere internam rotationem, non licet. Mirabilem se in aula sua œconomum præstitit Admirabilis, suggerendo Prophetis, ut non verbis modo, sed & rebus futura portenderent; nam actiones Prophetarum Typicæ erant, quando iis, quæ exterius divino mandato peragebant, occultum adumbratur, utpote, scissione vestis Jeroboami, Regni Israëliti in duo regna discissio. Jeremias portatione jugi **שטרות** (duo ligna jugi) & **מש** ligni tertii, quo connectuntur, unum collo imponens reliqua ad Reges gentis finitimos, ablegans, ut Kimchi tradit, venturum Nebucadnezaris super Regem Judæ, ceterasque gentes dominatum repræsentat. Hæc & cetera facta, etsi speciem parum honesti videantur habere, intrinsece tamen turpia non sunt. Neque divinum Imperium &

ju.

jubendi præcipiendive potestas, ~~se~~ ad
 impossibilia, quæ talia sunt moraliter,
 h. e. turpia, quæ salva honestate fieri
 non possunt, se extendit. Cum enim
 quæ jure naturali prohibentur sint in-
 trinsece mala, hoc ipso á DEO nullo mo-
 do præcipi certum est. Typi varias ac-
 ceptiones divisiones & Synonymias, à
 proposito alienas, lubẽter præterimus,
 facturi satis, si inpræsentiarum Typum
 rei vere gestæ fuisse, juxta canonem
 veritatis immotæ, Typi ad Antitypum
 commodam faciendo applicationem,
 notum facimus. Quamquam revera a-
 pud Prophetas insolitum non est, ut
 quædam Typo convenient & non veri-
 tati. Quædam veritati & non Typo, vel
 Typo in uno sensu & veritati in alle-
 gorico, ut in Psalmis. Ex gravissimis,
 confitente D. Sebast. Schmidio, quæstio-
 nibus cum sit hæc *mulier / cortationum*,
 vires meas omnino tanto oneri impa-
 res lubens agnosco, opus tamen non
 minus molestum ac periculolum in

timore Domini aggredior, exhibiturus Typi præsentis expositionem qualemcunque ב"ס.

§ II.

Sapienti ædificii Architecto, prima Cura, solidum ponere fundamentum, incumbit, ne minus solido superstruendum sit, successū in progressu operis habiturus omnino prosperiorem: Lux itaq; & Dux argumenti nostri, ipsius DEI revelantis verba, instar fundamenti exstabant, ex Prophetiæ Hoscheæ c. 1. 2.

תחלת דבר יהוה בהושע ויאמר יהוה אל הושע לך קח לך אשה זנונים וילדו זנונים כי זונה תזנה הארץ מאחרי יהוה:

Versio Sebast: Schmidii: *Principio locus est Jehovah: per Hoscheam. Et dixit Jehovah ad Hoscheam; abi, accipe tibi mulierem scortationum, Et liberos scortationum: quia scortando scortatur terra, à post Jehovam. (esse.)* Auspicio structuram auspicatori felici, ipsam vocum breviter ostendemus rationem, תחלת a verb.

וְהָיָה in Hiph: *incepit*; hinc nom. הָלַלְתָּ
initium, apud LXX interpretes ἀρχὴ λόγου
 & Mar: 1. ἀρχὴ principium, ut hoc sit
inchoatio actionis diuturnæ; diversa momenta
habentis, a quibus possit concipi, ut multa a-
ctiones una serie sibi succedentes coherentesq;
sint. Hoc a. *constructum* תַּחֲלַת cum quo
 construatur, obscure apparet, unde qui-
 dam hoc *preteritum* כָּרַר *Nomen* fecerunt,
 vel cum Glasl: per subintellectum שָׁמַר
 & וְ redundantans, reddiderunt, quod D.
 Schmidio quia dura ellipsis displicet;
 quidam per כָּ subauditum *in principio*.
 Ipse Schmid. nomen כָּרַר ex anteceden-
 tibus cum suffixo וְ ad Jehovam relato
 repetit, ut sit *principium verbi sui locutus*
est, per vel ad Holcheam. Holcheas ex
 Hiph. a rad שָׁרַר *salvavit*, deductum est,
 Salvatoremq; ministerialem, per suavem,
 ex nominis proprii interpretaione, al-
 lusionem, scil: Doctoris verbi cœle-
 stis Typum declarat, Emphasi a par-
 ticula כָּ aucta, quæ cum verbo כָּרַר ex
 Kimchi sententiâ constructa, Prophe-
 tiam vel quamcunque immediatam in-

inspirationem denotat: ut 2 Sché: 23. 2.
 Repetitur vero nomen DEI, ne de
 mandato, quod insolitum visum erat,
 vel minimum dubitaret. דַּנְיָ ab דָּנָה
 in triplici occurrit notione, 1. loqui
cum quo 2. *Precipere*; 3. *cogitare, decernere.*
 media a. heic significatio locum obtinet.
 Præceptum a. tale est: דָּן דָּן quæ sine
 copula positæ voces sunt indicium ma-
 ximæ festinationis: excitat etiam *impe-*
rativus, & promptitudinem in re perfici-
 enda postulat; דָּן דָּן *accipe tibi*, per ple-
 onasmum, qui in hac lingua frequens
 & utrique verbo competere videtur
abi tibi, accipe tibi, ut Gen. 12. 1. ver-
 bum autem דָּן multoties de matri-
 moniali acquisitione usurpatur, ac
ducere uxorem, importare videtur,
 vel pacta matrimonialia, vel pro se
 vel pro alio erigere. Gen 24. 3. & 67
 cap. 28. 2. Verbum quod unius propri-
 um, per nexum accentuum, in Silluki
 ditione cum Sakeph bis cum servis suis
 repetito, utrique tribuitur: ut æque
 mulierem ac filios scortationum re-
 spi-

sperceret. אשם in sacris simul ac profa-
 nis scriptoribus sexus fere non condi-
 tionis nomen induit. זנוניו *scortati-*
onum a זנה tam corpore quam animo
 scortari, cum quis spreto aut derelicto
 conjugē scorta sectatur, aut idola, eis-
 que adhæret, relicto vero DEO, & ad-
 eo, secundum quosdam, generale est, ut
 quodvis facinorum genus designet. Tum
 hoc in loco non idololatriam solum sed
 reliquas etiam abominations ac turpi-
 tudines, quibus populus se inquina-
 verat, denotare ex integra Prophe-
 tiæ σουαφεία apparet, unde Propheta
 רוח הזנוניו seu πνεύμα πορνείας, spi-
 ritum fornicationis, sicut plane Nahum
 רוח הזנוניו appellat c. 4. & 5. ut Seldeno
 placet. Hujus *singulare* in scriptura non
 reperitur, nisi quod Schindl: a singulari
 זנות, derivet, plur. זנוניו (quod nec
 integrum, nisi cum suis affixis) abje-
 cto ה & geminato נ, *scortationes*, suc-
 cessive, *adulteria*, & *libidines* denotan-
 te. Hoc abstractum *plurale*, pro con-
cre-

creto, superlativum prodit, juxta Canonem, e: g: Psal: 5. 7. *vir dolorum & fraudis* i. e. dolosus & fraudulentus; ita exaggerando scelus, omnimodam scortationem ac scortum prorsus infame, vulgari corporis, quod non uni sed multis admodum sui copiam dederit, indicat. ילר a ילר *generavit, peperit*, prius de viro, posterius de foemina dicitur, hinc ילר plurale ילרי *nati*, nec de gignendis sed ut plurimum, de genitis dicuntur; passivamque relationem connotant ad causam efficientem; Et 1 ad parentes simpliciter eosque designatos nomine addito Ex. 2. 7, 2 Ad parentum statum Physicum in quo erant, dum ab iis generabaris Gen. 44. 20. 3 Ad statum parentium moralem Esai: 5 7. 4. 4 Ad statum etiam moralem parentis, unius tamen nempe matris ילרי זנובי, & quia uni ex parentibus Matri soli convenit, non Patri, non spectatur ut communis, nec proinde respicitur ejus communicatio h. e. non significatur hos filios fornicaturos esse. Deinde dicitur non apparuisse veritas Prophetiae illius, nempe

pe domœ nati pubescerent & postea sese auto-
 ritati Paternæ subducentes, scortatoriam vi-
 tam, agerent. Significantur igitur hac phra-
 si, nati ex Gomera impudica, seu ante Ho-
 schea conjugium, sive post, uxore immo-
 rigera sese aliis prostituente: quod cum eve-
 niret, jussit tamen DEUS ut filios sic na-
 tos admitteret. Hæc Guffet: in Lex:
 Hebr: Hoc mandatum erat argumen-
 tum scortationis Israelitarum i. e. im-
 piæ eorum defectionis a DEO vero ad
 idola, expressum per *causale* & repe-
 tionem verbi Futuri loco præsentis,
 quo Hebræi destituuntur, quomodo
 criminis etiam atrocitas, magnitudo,
 certitudo, tum continuatio exprimitur.
 vid: Glas: p: 628. Infinitivus v. ver-
 bum suum præcedens, actionis intensi-
 onem, celeritatemque, hebraismo cer-
 tius & efficacius affirmante, ostendit,
 quod diu sine fronte & pudore scor-
 tando scortata est, talisque perseverat.
A post Jehovam phrasis Elliptica, in aliis
 linguis dura nisi suppleatur, h. m. מְהִירָה
 מְהִירָה *ut non sit post Jehovam, seu, ne*
 sequa-

sequatur, id est deserto Jehova, ubi defectio populi, a DEO, se ad idola converrentis, nomine scortationis venit, quæ pro idololatria per Metaphoram ab actionibus malis desumptam adhibetur: ratio Metaphoræ est, quod DEUS sibi spiritali fœdere ecclesiam conjungit & veluti desponsavit, ut ex ea sibi liberos gignat æternum victuros. Si igitur DEO vero relicto ad idola confugiat, fœderis quasi conjugalis obliviscitur, quod *scortari post idola* in scriptura dici solevit; ut DEUM corde venerantes sincero ire אחר post Jehovam 2 Reg: 23: 3. ita Seph: 1. 6 אחר יהוה per negativam clare exponuntur: DEUS marito, Ecclesia uxori hic c. 2. 2. Jer. 3: 19, confertur.

§. III.

Materiam ab omni macula puram, ad domum rite constituendam, invenire & parare, magni laboris opus omnino æstimatur, ne in successu pariat difficultatem; quam nobis vocis אחר
 apud

apud magistros ac in Scripturis acceptio creat. Quidam enim a נצ derivant, quod proprie *mercuriam facere* significare dicunt. Hinc נצו est eis quæ opificio aliquo seu industria quæstum instituit, neque impudicum aut indecorum; Hospita vel caupona cibos præparans vel vendens, ein all-gemeinen *Gastwirthin*/ quæ varii generis homines recipit, variisque rebus parandis occupatur, venditura, quicquid adventantes postulaverint, sic hæc πέρνη a πέρνημι *vendere* & quæstuariam artem exercere; Quidam a נז quod apud Heb: inusitatum: Chald: & Syris *pascere alere & cibare* significat. Unde præcedentes significatus desumuntur: quod & itidem Schind: in lexico facere annitur, vertens: *cauponarius*. Rabbini dividuntur in partes circa נצו kimchi mavult a נצו duci eo trahit Targum aiens, דעתו לפי שהוצגה כפונדקית, שמפקת עצה לה *Et opinor quia meretrix est similis pandocentria, quatenus sese committens*

omnibus facit. Hactenus ille. Hinc dicit
 Glass: ratione Erymi congrue notare
 potest *cauponam* (certi nihil ponit) et si
 usus obtinuit ut per Syneckdochen ge-
 neris pro specie eam denotet, quæ cor-
 pus suum prostituit ac veluti vendit.
 In lexicographis tamen ad vocem *מס*
scortari, quæ in scripturis 58. nisi con-
 cordantiæ fallant, per omnes conju-
 gationes in famosa hac significatione
 occurrit, nusquam *cauponaria* signifi-
 catio obvia est; alium ergo significatum
 contra perpetuum usum biblicum, ex
 alia lingua petatum, minus probe in-
 vehunt auctores. Videndum quid fiat,
 non quid sub hypothese possit, nec
 loca a Schind: adducta ad radicem
מס quidquam evincunt, cum radix
מס extra Scripturam Chaldaicam
 in sacro codice non occurrat, nisi in qui-
 busdam derivatis. Græci Joluæ 2. 1.
מס אשה mulierem meretricem, reddi-
 derunt *πόρνη* Jacob 2. Heb. 11. a *πορ-*
νέω scortari apud Demost: vertitque
 Pafor *Prostibulum*. Proprius ad rem

accedentes, non confundendas autumo
 voce קרשה & זונה קרשה & פילגש Seld:
 ait de J. N. & G: L. V. 4. 567
 קרשה e. quæ pro lubitu sine nuptiis
 copiam sui corporis faciat ex filiabus
 Israel. Hellenistæ pro קרשה & קרש
 Meretrice & scortatore substituunt
 πόρνη & πορνεύων vocabula, quibus tam
 ea, quæ quocumque stupro compres-
 sa, quam scortator & prostibula com-
 prehenduntur, quod idem cum Hebræo-
 rum זונה scortari & stuprare, unde זונה
 fit, quæ scæminam sine nuptiis qua-
 litercumque compressam denotat, sen-
 su vulgari: occurritq; in scriptura 33
 in significatione memorata, exceptis
 quibusdam locis ubi vel ex mente He-
 bræorum extenditur, vel juxta quos-
 dam aliud significatur. זונה a. scortatio
 singulare 9 זונות scortationes in plu-
 rali II. in eadem scortationis significa-
 tione reperiuntur. פילגש Concubina Uxor,
 non justa, nam legitima quidem erat jure gen-
 tium, nec non nature ac conscientie jure, sed
 non habebat omnem perfectionem Uxori in

*Conjugio debitam, quia marito equalis condi-
 tione non erat, sed remanserat in servitute,
 Vocantur אִשָּׁה & נָשִׂא & aliquando
 contradistingvuntur iis, quia secunda-
 riæ erant, primariæ tanquam Dominae
 subjectæ, quas conjugatus citra matri-
 monii vinculum procreandi gratia libe-
 ros ducebat, absque libello dotis & ca-
 rimoniis seu sponsalibus, quibus ab aliis
 distingvuntur uxoribus, filiique earum
 non hæreditatem, sed dona tantum con-
 sequebantur. Negantque plurimi eas me-
 retrices fuisse: Nec eam significationem
 huic nomini totam tribuere Scriptu-
 ram constat, ubi 36. reperitur, nisi unum
 locum, ubi induit notionem turpitudi-
 nis Ezech. 23. 20. וְהַעֲבֹהָ עַל פְּלִגְשֹׁתָא
 Bran i Gustar til sina Solar / ut exprel-
 sit Svecus. Alii liberi Concubinarum fuerunt
 naturales, alii legitimi; Liberi naturales alii
 fuere ex concubinis, quæ nec ancille nec ex-
 traneæ, seu, gentiles erant, sed in uxores rite
 duci potuissent. Nec à justis uxoribus alie
 habebantur, excepto, quod sine nuptiarum ri-*

in patrisque dotalibus iusta uxor non fiebat,
 qua in concubinato pratermissa; Alii ex in-
 cestu & coitu geniti; Alii ex Ancillis extraneis
 sive gentilibus. primi & secundi generis liberi,
 hereditates adibant; Tertii non item; Ex men-
 te Seldeni. Tantum abest, ut Jud. 11. 13.
 de voce זונה evinci potest, hoc idem
 esse cum פילגשים seu indotatis mulie-
 ribus, quæ בלכתובה ובלת קדושין fie-
 bant. Nam: אשה אחרת & בן אשה זונה:
*Filius mulieris meretricis & mulieris Alie-
 rine*, est, vel quæ ei nullo matrimonii
 vinculo juncta, vel aliena & externa fuit;
 hoc cum κείρομενον sit, nihil certi po-
 nere audemus. Multum autem Magistri
 Hebræorum in vocis זונה acceptione
 ad Levit. 21. 7. & alia loca similia dispu-
 tant; cum autem mentem Seldeni pau-
 cis Lundius complexus sit, ideo ab eo,
 nobis, aliis missis, hoc commodare non
 grave ducemus. Durch זונה Hure wirdt
 nicht allein eine gemeine Hure verstanden/
 sondern nach der Hebræer bericht. Seld.de
 Success: in Pontif. Lib. 2. cap. 2. Ein
 Weib auch so keines Israelitischen her-
 kom-

Kommens/ imgleichen ein Israelitin die mit einem Man zu thun gehabt/ den ihr nach dem Gesetz zu haben verboten/ entweder in dem Lev. 18. verbotenen Graden oder mit verbotenen gewissen Personen/ als Zerstoßenen/ Verschnittenen/ Huren-Kindern/ Ammonitern/ Moabitern /ob sie schon die Jüdischen Religion angenommen/ Deut. 23: 7. seqq. (den also verstehen sie die Redens Art: in Gemeine des Herren Kömen/ daß ist nach ihre Meinung unter den Kinder Israel heyrathen) mit dem Heiden die die Jüdischen Religion angenommen/ Deut. 7: 2. Exod. 23: 32. & 34. 16. Etr. 10. 10. Neh. 13: 25. Oder mit Heidnischen Leibeigenen Knechten/ wenn sie nicht freigelassen worden: ob sie schon die Jüdischen Religion angenommen/ Lev. 19: 20. Imgleichen ein Weib/ des mit einen gemeinen (wo von gleich ist) zu thun gehabt/ den sie sonst wol hätte kriegen können/ diese alle verstehen sie durch נדמי Hure. Nullam nobis remoram injicit præsens definitio: cum significationem vulgarem non exclu-

excludat, sed includat; nec dum firmis fulcitur est rationibus à Magistris Hebræorum, extra has Leviticæ leges in tota Scriptura haud in alia inveniri notione. Concludimus ergo ab hac emphatica locutione, robur nobis maximum conciliante, contra intentionem DEI non recedendum esse, quin heic proprietatem vocis זנוניות retineamus. Singularis iudicii vir D. Sebast: Schmid: singularem nobis reliquit de hac re expositionem: Notum est, ait, 1. in V. Testamen: duplicis generis fuisse matrimonia: quædam cum pactis dotalibus; Quædam vero sine pactis dotalibus. uxores 2. sine pactis dotalibus dute domum non tantum פלגשי pellices sed זנוניות Meretrices appellabantur. vid. Lex: Schindl: Rad: זנה Hinc D. Kimchi us ad jud: XI. 6. scribit, Fipthacum vocari filium mulieris זנונית Meretricis, quod fuerit filius pellicis Gileadis: Matrem autem eius vocari זנונית Meretricem, ideo quod non fuerit cum marito suo per pacta dotalia & sponsalia, qua in re par fuerit meretrix

iries, etsi sola cum solo vixerit, Putamus
 itaque 3 וְנִשְׁתַּחֲוֶה לַאֲדָמָה mulierem scortati-
 onum h. l. nihil aliud esse quam pellicem
 sine pactis dotalibus & sponsalibus ductam.
 Cujus 4 liberi dicuntur iidem liberi scor-
 tationum, quod ex ejusmodi indotato ma-
 trimonio nati fuerint. Sic revera aliquid
 similitudinis inter hanc pellicem & scortum
 ut cum D. Kimchio loquamur, fuit, si-
 militer considerentur: licet in foro Theologico
 verum matrimonium fuerit. Haecenus ille.

§. IV.

Jactis veritatis fundamentis, cautio
 erit, ne materiei minus congrua pa-
 rumque decora aptentur; eis autem
 remotis, omnia ad lancem æquitatis
 ponderanda sunt; hoc ut effectui de-
 mus varias variantium & dissentien-
 tium sententias, in 4 classes melio-
 ris ordinis gratia dispescemus, in Fron-
 tispicio Thomistas aliosque collocantes,
 qui Prophetam vere scortatum fuisse,
 autumant & non matrimonii, sed for-
 nicationis causa Gomeram assumpsisse
 Dominumque in lege sua dispensasse.

Palliantes hoc exemplo furti Israelitarum, ad mandatum Domini Ægyptios spoliantium. Hoc ut sanctitati divinæ injurium: ira scandalosum & absurdum est, In lege morali indispensabili dispensationem statuere. Furtum Israelitarum factum vocari nequit, non enim גנב sed טלע dicitur nec rei alienæ ablatio est, sed laboris compensatio, quam jus naturæ, una cum lege divina positiva Mercenariis tribuit. *Secundum Agmen conficiunt qui hac facta בורה של* vel במראה הנבואה, per visionem Propheticam parabolamque dicunt, utpote Hieronymus, Ruffinus, Tremellius, Drusius, Hackspannius, imo Spanheimius ceteriq. Parabola quidem est similitudo, quæ res quedam apposite fingitur ut gesta & confecta & cum alia re spirituali confertur, seu ad eam significandam accommodatur. E. g. hoc loco: Vade dic Israelitis, neq. illos mihi uxorem esse & filios, ac si tua uxor abiret & scortaretur cum alio: quibus haud obscure Chald: Paraphrastes favet, & hæc interpreta-

tionem mere allegoricam Zanchius dicit esse omnium optimam; quatenus nihil coactius est; *nec visio est, quia hujus natura est, factum ipsum visione tantum, re ipsa a. olim eventurum, demonstrare, qua ratione Propbetia hec figura quedam picta est; quæ nec necessaria, nec commoda; nec in spiritu gesta; quia DEUS nec mentaliter conceptum moraliter malum, nec turpem imaginationem inspirare potest. Tertiam constituunt classem qui referunt Holcheæ uxorem non ex locatione quidem corporis meretricem fuisse; verum mystice & metaphoricè tantum fornicari hoc est idolis deditam, & gentilem. verum idem non repræsentatur per idem; nec hoc modo vocis וְיָנִי significatus exhauritur, & alia sententia ad literam restringens simplicior videtur. Quarto ad viros DEI in Theologia summos transimus scilicet Lutherum, Wigandum, Winckelmannum, Osiandrum, Tarnovium aliosque; qui Holcheam mulierem duxisse honestam*

uxorem, & ex ea legitimo thoro suscepisse liberos perhibent, imposuisse vero tantum nomina inhonesta in symbolum & figuram propter Antitypum, ut Israelitæ de spirituali scortatione admonerentur, cum nec in scripturis insolens Typum & Figuram rei repræsentatæ sibi vindicare nomen antitypi, ut CHristus dicitur agnus ob repræsentationem in V. T. Vi hujus canonis Glass: p. 336 & 321. eandem defendit sententiam, aliam tamen p. 57: tanquam commodiorem acceptat. Verum pace tantorum virorum; cum hoc modo difficultas minime tollatur & DEUS hac ratione falsa præcepisset, & honestam mulierem tanquam prostibulum contra æquitatem populo proposuisset; nec nudum Nomen Populi idololatriam repræsentare potuit, sequente hac *οὐρα* *Φρα*, junge tibi matrimonio honestam puellam, quia terra fornicando fornicatur. Nec tamen has sententias, præter primam, plane improbo, sed solertioribus discutiendas relinquo, in diversa abiturus ipse.

MEMBRUM SECUNDUM.

§. I.

Sublatis è medio quibuscunq; impedimentis, firmis ut ædificium fulcris stabiliarur, tam ordo, quam propriæ causæ necessitas exigit. *Primum* igitur verborum perspicuitati innititur Fulcrum; cum sententia, hæc revera esse gesta affirmans, nobis præ ceteris ardeat, Prophetam scilicet matrimonio legitimo sibi jungere uxorem antea prostibulum, atque spurios habentem. Ipsum enim Domini præceptum verbis propriis, quod nec in diversa a me abeuntes, negare audent, hic occurrit, una cum nomine mulieris, quod τὸ ἐστὶν sapit; nec quis vel aliud, quam hæc revera designata fuisse, præsumit. *Nec enim verba rebus destituuntur, Et quod ea que DEUS exequenda jussit non tamen Propheta receperit, ac jussa exhausit, dici vix potest. Theod.* Nihil e contrario nos cogit, quare verba perspicua à proprio sensu detorqueamus, cum in proprio verborum sensu.

eoul.

eoulque manendum, donec per graviffi-
 mas rationes (quæ hic nulla) inde de-
 rrudamur; non intolerans eſt, ſi unius lo-
 ciduæ vel plures inveniantur interpreta-
 tiones, modo Scripturis analogæ, quarum
 tamen ea ceteris præferenda, quæ præ-
 ſenti Auctoris intentioni, ſcopo, propin-
 quior eſſe poterit. Qui à litera propte-
 rea recedunt, quod factum bonis mori-
 bus adverſetur, cum ejus rei ne veſti-
 gium quidem appareat, ſpe cadent, quod
 intra probatum ibimus. Secundum ex
 ſcopo & intentione DEI repetimus, vo-
 lentis turpitudinem ſpiritualis fornicationis
 non modo verbis repræſentare,
 ſed & facto ob oculos ponere; ut animi
 hominum tanto citius percellerentur &
 ad deteſtationem flecterentur; *Quod*
Propheta fere omnes non ſolo ſermone quò
audiebatur & viſione, quæ videbatur, ſed
etiam conſervatione, opere, factis & vite ratio-
ne prophetarunt, ut DEUS præmonſtraret fu-
tura ac hominum mentes magis permoveret
ac deterreret. Aure Cariora ſunt quæ in
πλυα

πολυκλήσιω Illustrique Reverendiss: Episcopi D. Doct. Jo. GEZELII, Septentrionis nostri luminis, Bibliorum opere, quod DEO Laus sub prelo sudat, & ab omnibus anxie expectatur, ἰδιωγλώσσω ita reperiuntur: **Gack och tag tig en Boleriens Qwinna: Thet war förbudt i then Levitiske Lagen 3. Mos. 21. 7. at en Präst skulle taga sådana Qwinna; Men så kunde Holea, hwilken intet finnes hafwa varit af Aarons Såd/ doch en kysst Yngling/ efter GUDS beynnerliga Befallning/ taga henne i ett lofligit Echtenskap: Dansedt hon tillförene hade lefwat i Skörlesnat. S. om Rahab Jos. 2: 1. Matth. 15. Jephthah kallas och en Skörles Son. S. Dom 11: 1. Then Helige GUDen befalte nu thetta at thet igenom förbräa Folcket theras Andelige Horerij. N. Afguderijet. S. 2. Mos 20: 5. Och såsom Holea tog henne til Ehta at wända henne ifrån Hordom; så wille och GUD ännu wara Folcket nådelig/ at the måtte wända sig till honom. Jer. 3. 12. 8. Tertium dabit obsequium Prophetæ; hic enim**

enim

enim verbum $\eta\lambda$ promittitudinem mandati conficiendi exprimens, conjunctum cum $\eta\lambda$, Obvium est; & nota Accusativi $\eta\lambda$ rei veritatem indicat. *Nec ullum adparet indicium sola predicatione hae fuisse à Propbeta expedita.* Glass. p. 575. Nec nihili Nomen mulieris & filiorum aperte expressum fieri debet; Tarnov. in disp. Miscel. Bibl. pag. 631. Dicit argumentum nostrum petere principium, quod tamen apertæ scripturæ literæ contrarium est. Quartum ex nostræ sententiæ nullis difficultatibus oneratæ qualitate haurimus; & series loci & alia loca similia credi exigunt, signo aliquo in hominum oculos occurrente, eas res sæpe expressas fuisse, quæ inter DEUM & hebræum populum agebantur. Nec enim honestos mores, Leviticamque legem, quod in membro ultimo patebit, hoc impugnare assertum censeo. Quintum ex mandato Domini ad Prophetam repetito c. 3. non eodem quidem, petimus; ubi duæ, ommissis aliis, ut nobiliores, Itaque gratiores fortasse opiniones apparent.

D. Joh. Schm. Glaff: aliique hanc à Pro-
 pheta diligendam ejus esse uxore ajunt.
Qua post initum conjugium & Tres susceptos
liberos se adulteris miscuerat. Hofchea vero
divortium cogitante, a DEO iterum recipi, di-
ligi, retineri, redintegrato, per novum con-
tractum, cum ea matrimonio, precipitur: ut
representet Synagoga a DEO dispensatam
licet adulterantem, diligì à DEO & mane-
re sponsam. Subtilioris autem indaginis
 est D. Sebast. Schmid: sententia: qui
 non de Prophetæ uxore, sed חַוְּנָה qua-
 cunque indefinite sibi à DEO osten-
 denda, interpretatur, quam hone-
 sto amore, quod אָהַב potissimum im-
 portat, prosequeretur Propheta. Ama-
 tam socio, & adulteram אֵת הַחֵן discrimen
 inter Propbetam & socium ejus אֵת innuit
 ut alius sit Propbeta qui nunc amare de-
 bet, alius maritus, qui olim dilexerat, &
 alius per quam olim facta est adultera;
 Hanc adulteram sibi comparabit Propheta,
 non contractu matrimoniali; cum nec eam a-
 more dilexit conjugali, nec fœdus conjugii
 cum ea inivit, qualis hujus phrascos acceptio, ex
 hujus

hujus vel alius lingue usu probari non potest. Sed mercede conduxit eam ut inservi-
 endo pro mercede data, dies plurimos soli-
 taria sederet; Et à scortationibus abstineret,
 ad adumbrandum, quid DEUS in animo Is-
 raëlitis faciendi haberet. Cujus sententiæ
 apodosis ex Textu clarissime videtur
 patere, aliaque a Prophetæ uxore ex
 Textus visceribus esse demonstratur;
 Hanc ergo rationem solum probabili-
 ter non apodictice urgemus, ad manda-
 ti divini, c. i. propositi, repetitionem,
 quamquam de alia re forte datam, in-
 nuendam. Particula וַי referatur ad pri-
 mum mandatum simile, quæ non tan-
 tum actum continuum, sed novum de-
 signet; Hoc tamen arbitrio cujuslibet
 permittimus.

§. II.

IN interiori domus structura, nullam
 Architectus extra lineam rectam pa-
 titur flexionem, nec sine sui dedeco-
 re potest, ut autem removeantur, in-
 spiciendum, An וַיִּלְךָ sint ex Prophe-
 ta suscepti? an vero Prophetæ adopta-

vit spurios ex fornicatione natos ante conjugium? prius D. Joh: Schmid: cum Glass: Walt: & aliis asserit, Prophetam nimirum suscepisse ex uxore filios, eosq; ob matrem meretricem, cujus infamem notam retinuerint, sic nuncupatos, præsertim cum illa ipsa in matrimonio scortata inuatur, c. 3. & filii ob futuram scortationem, matris indolem imitantes sic appellantur: Quod Tarnovio l. c. p. 622. displicet. D. Seb: Schmid: dicit verbum קָח pro duobus ponendum esse, accipe mulierem & gigne liberos. Hebraismus est, quo attenditur generale, quod ad utrumque, pertinet; accipe q. d. acquire mulierem scil: ducendo, & acquire tibi liberos scil. gignendo. Glass: putat esse Ellipsin ex voce conjugata eruendam, h. m. קָח וְיָלַד genera natos. Quidam per Ζεύμα repetunt, h. m. sume uxorem & sume ex ea filios fornicationis: nec Textus Hebræus *fac* agnoscit, quam vulgatus cum aliis male inserit, & per inclusionem in קָח comprehendi nullis

suffultus rationibus defendit Corn: a La-
 pide. Quibus sua cum honore maneat
 Auctoritas. Nos posterius defendimus.
 & præter ea, quæ supra Memb. I. §. II.
 ex Guff: adducta sunt, nullam gravem
 causam coactæ talis ellipseos fore ex-
 istimamus, cum verbum unius pro-
 prium, propter exempla alia, utrisque
 assignari, probe potest. Dicuntur enim
 a *sumti*, si assumti, utique non in ipso ma-
 trimonio a propheta procreati, sed in
 ipsa scortatione, alias scortationum filiâ
 vocari non possent; quod Nomen ortu
 tales esse indicat, non factos scortatores,
 & liberorum non matris conditionem
 exprimit. V. D. Calov. Bibl. Illu. h. l. U-
 nius ejusdemque vocis in eadem senten-
 tia non potest tam disparatus esse sensus,
 ut acceptionem in matrimonium & su-
 ceptionem per procreationem involvat,
 quamvis nec ex aliis locis hæc posterior
 significatio de hac voce probata sit. *Mibi*
 vero ait Tarnovius, *ita ex aliarum lin-*
gvarum Idiotismo phrasin Hebræam fingere
religio est; Veritatisque adeo comper-

ræ sunt verba in decumano Illustrique
 Reverendiss: Episcopi opere Biblico:
Och Boleriens Barn/ the som Qwin-
 nan/ hade för ån hon kom til Echtenskap
 med Propheten. Igenö thesse afmålades
 Israels Andeliga Horerij/ men igenom
 them som blefwo aflade med Propheten
 betecknades/ Folckets åthskillige Straff/
 som sees af thesas bemärckelige Namn/
 v. 4. 6. 9. His ex asse Suff: D. Calov: l. c.
*Filii testes erant fornicationis maternel, quod
 pro ignominia summa, pœnaque ducebat Pro-
 pheta, quod hos adoptare cogebatur. Ita Sy-
 nagoga, peperit filios Idololatrias, quos DEUS
 quasi cum dolore alat. Hæc sententia o-
 mnino ἐπιεικέδες est nihil periculi im-
 portans, cum Prophetam spurios ex illi-
 citis complexibus generatos adoptasse
 dicimus, quod viro quidem honesto in
 extraordinario casu vitio verti non pos-
 se reor. Vid. Walther. Harm. p. 43. §. 125.
 Reg. 6. D. Lib. Proph.*

MEMB.

MEMBRUM TERTIUM.

§. I.

Architecto, structura ædificii confecta, contra hostium minas, quibus in domum irruere conantur, se præmunire expedit, Tela igitur quibus nocent, auferenda sunt. Quorum primum ex Levit. 21. & Ezech. 44. peritur, quod nemini scortum זונה sed בתולה vel אלמנה illibatam virginem, & ex genere sacerdotali, seligendam, sibi uxorem adjungere licebat. Quod & aliæ prohibitiones, de non ineundo fœdere cum quibuscunq; scortis, quæ per זונה ex mente Hebræorum Magistrorum intellecta volumus, inferunt. Jus item naturæ nos vehementer conversatione mulieris meretricis interdicit. Huic primo malo remedium ex ipsa lege quæremus, quæ non nisi Aaronem ejusque posteros obligabat, non dum a. demonstratum est prophetam hunc fuisse ex semine Aaronis, adeoque ex æqua juris

ris interpretatione Prophetam sub hac lege non comprehensum fuisse concedendum. Conf: M: II. §. I. supra in πολυμόχθῳ
 Bib: opere Rev: Episc: id posterus parum officit, cum in extraordinario facto mandato DEI obediendum, injungenti, ducere scortum uxorem, non illicite conversari cum eo, de qua re agemus in membro sequenti. Qui vero Prophetam tanquam ex femine Aaronis natum, aut minimum tanquam Prophetam aut Judæum teneri hac lege urgent, propter jus sacerdotii: Tum quidem DEUM in hac lege dispensare posse, constat; dispensatio est legis relaxatio in certo quodam casu; Et ut Doct. Meissn. notat *duplex est, proprie cum approbatur actus qui adequate contra legem & principia, & ita intrinsece malus est. Talis nulla datur. Vel impropria cum approbatur actus, qui videtur quidem legi, quoad materiale contrarius, non tamen est, si circumstantie singula attendantur.* Hæc lex forensis, quoad præcepta plurima, non antecedenter se habet ad voluntatem DEI tanquam

quam à justitia & sanctitate dependens; sed est voluntatis divinæ arbitrium, & sapientiæ ejus admirabilis ratio in ea enitebat. Lex positiva & mutationem & dispensationem a DEO recipit; non quasi lex positiva mutetur, aut mutata sit ob intrinsecam justitiam, quasi in se mala sit aut fuerit; sed mutatio hæc facta est ex voluntate liberrima legislatoris, quare non ex cōmuni conditione Humanæ naturæ, sed a solo legislatoris placito proficiscens, certosq; homines & peculiarem societate respiciens, dispensationē admittit, unde jus dispensandi solum legislatori, competit, non promiscuum quod & lex naturalis & regulæ prudentiæ vetant, sed in casu extraordinario. Si dictæ leges abrogari possunt, utique in iis dispensatio fieri, quod minus est, potest. Nec omnium legum cærimonialium & forensium ratio juxta Waltheri regulam scrupulosius excutienda est; nec absolutum DEI mandatum est, de non contrahendis nuptiis cum prostibulo, sed quoad fa-

cerdotes solum illicitum in *Ἰέρει*. Quæ Tarnov. l. c. p. 619. de adulteris juxta legem tollendis nobis opponit, nostram thesin partim non teriunt, quia non negamus id, sed extraordinarie hoc factum fuisse, quod hæc lupa in viam reduceretur, autumamus; partim ita comparata sunt, ut quum nullam Israelitæ legis haberent rationem, queritur Propheta terram adulterio inundari, quod nullam nobis remoram iniicit.

§. II.

Telum subsequitur jam acerrimum quo veluti balista, adversæ sententiæ Architectores domum evertere allaborant, hoc qua ratione eis eripiamus, jam ratio ineunda. Duo scilicet in honestate actionum spectantur, legale de quo *μελέτημα* nostrum est adductum. Alterum morale de quo dicturi erimus, videri quidem subturpe potest virum tantæ dignitatis, qui aliis exemplo bonopræiret, notam inuisse sibi. Ad hoc respondet Grotius, approbante D. Cajov: in B. Illust: videri id quidem potuisse subturpe, sed quicquid DEUS *ἔ*ju-

jubet, jubendo honestum facit, ut vuln-
 ratio Prophetæ 1. Reg. 20. 37. laceratio ve-
 stis Jeroboami 1. Reg: 11. 30. id quidem in
 hoc casu verum est. Sed ad alia, quæ in-
 trinsece mala, extendendum minime.
 Quia scortum ducere malum & illiciti
 φύσει non est, præsertim si vitam mo-
 resq; emendaverit. Qui primi princi-
 pii practici, Turpe ifugiendum, essen-
 tia sua immutabilis & indispensabilis ve-
 ritatem labefactari asserunt, inferendo
 ducere scortum ad minimum civiliter
 turpe esse, nobis non admodum sunt
 contrarii. Hæc quidem principia re-
 spectu DEI in quibusdam individuis
 dispensationem aliquoties admiserunt.
 Quælibet lex ex intentione ferentis
 obligat, DEI vero inscribentis legem
 naturæ vel principia practica, intentio
 fuit, non semetipsum obstringere, quippe
 qui supra omnem est legem, adeoque
 sibi met ipsi est lex, & in quo πάντα ἐστὶ
 τάντως sed tantum hominem cui talis
 norma est indita. In hoc enim facto
 DEUS materiam aut objectum e sphaera

fua evexit & supra juris naturæ limites locavit, quod interveniente superiori præcepto, omnis facultas actionem suspendendi sublata sit. *Nonnunquam talia Prophetis præcipiuntur, quæ & cum honestate bonisq; moribus & cum aliis præceptis videntur in faciem pugnare, causâ interim gravissimâ subest ad quam præfigurandam obligantur.* Regula Walth. in Har. Causæ autem sapientissimo DEO extiterunt graves, cur id mandavit. Tum publicæ, ut populo nempe idololatriam non tantum vehementius exprobraret, sed etiam eundem commoveret, suamque *μακροθυμία*, quod ipsos, etsi fornicarios ferat, & beneficiis afficiat, ob oculos poneret: Tum private ut scortum illud à procis suis avocaret, & per Prophetam converteret. vid. sup: Opus Illustre Bib: Reverend. Episc. Neque id sanctitati Prophetæ adversum. *Nam si univrsorum DELIS (verba sunt Theodoret) libidine perditam Adulteram suscepit Synagogam & non contaminatus est sanctitatis fons ex Impura hac & execrabili, neque Propheta ex illa stupri plena*

uxore maculatam suscepit. Actiones morales non finibus tantum, sed principio, objecto, circumstantiis & mediis ad honestatem moralem dirigi constat; Nec vero in ipso actu scorti, legitimo matrimonio, adjungendi, Finis, principium, objectum, circumstantiæ, moralis mali notam incurrere videntur. Finis intentioni Divinæ respondens, non ex nostro arbitrio censendus est indifferens, sed quod DEUS eo intenderit bonum: Causa principalis mandans, & causa exsequens in extraordinario, hocce negotio sese etiam ratione objecti & circumstantiarum ad omnem accommodant honestatem. Quomodo jam expirat hoc quod dicunt, inconveniens videtur, muneris Prophetico & Prophetam reddidit contemtibilem, si scortū obsoletum (quale hic proponitur) duxisset. Sed oggerunt. Nihil DEUS præcipit, nisi quod honestum est, nec jubendo turpia facit honesta, quæ turpia sunt. *Turpia quadam sunt sua natura, quæ neque præcipit DEUS, neque præcipiendo honesta fieri possunt:* (quia

antecedenter se habent ad voluntatem DEI, dependentque à Sanctitate & iustitia Divina quod contra Moralistas Jesuitas tenendum est, rationem honesti a nuda voluntate suspendentes.) *Quaedam vero est secundum quid, & positiva cujusdam legis respectu, minus honesta sint, natura tamen sua turpia & inhonesta non sunt. Qua accedente jussione & auctoritate cohonestari possunt, quemadmodum ab ipsis spuris per legitimationem, id quod turpe est, tolli potest, & per matrimonium subsequens, turpitude antecedanea honestari. Aliud ergo est scortari, quod per se in vitio est. Aliud scortatricem ducere quod non in vitio ponitur, nec simpliciter turpe, sed, certis Casibus, & ob certas causas honestum esse potest: Quomodo Turpe non erat, cum Salmon Unus ex principibus Israelitarum Rahab famosam meretricem, aut cum David Bathsebam, quam adulteram fecerat, in uxorem duxit, que conjugia DEUS ipse profapia Messie honoravit. Haecenus Calov. in Bibi. Illust. Quibus rite observatis argumenta quæ nobis opponuntur non vale-*

valere putamns; quæ quidem petita sunt
 vel *ex libro nature*; qui matrimonium
 cum scorto dissuadet. Quod ante le-
 gem Mosaicam latam Judas, lege natu-
 ræ Thamarem esse comburendam,
 ex consuetudine ibi vigente censuerit.
Vel Scripturæ; Quod ab omni mali spe-
 cie Hoscheæ abstinendum ne audi-
 tores suos offenderet, siquidem Judæi
 pro sua vafritie ei objicere poterant, ut
 Tu scortum ducis & retines ita & nos
 DEUS; Cum scortis non est vivendum,
 Nuptiæ erunt honestæ. Et Quæ alia
 Tarnovius in l. c. contra nostram ad-
 ducit sententiam; Quæ tamen præter &
 extra nostrum scopum & intentionem
 sunt, & enodatio eorum, ex iis quæ
 dicta sunt, haurienda.

Hæc sunt quæ de re præsentis Tibi
 BENEV. LECT. communicare volui, non tan-
 quam propria, sed apum more congesta
 ut structura solum mea sit, materia alio-
 rum; qua propter si quædam minus ad
 veritatis cotem polita adpareant veniam
 cer:

certissimam me impetraturum ab animo quovis benigno, certus confido. Cum in hac maxime ardua re subsidiorum defectus politiora proferre vetabat, temporisque angustia, curæque alienæ animum impeditum detinuerunt. Judicet vero de his omnibus, qui volet, qui potest, & mea, si non probat, melioribus substitutis expungat, dubia certioribus convincat falsa veris refellat.

וילאו " ובשכלו

DN. Auctor Dissertationis, Amicorum facile princeps.

Dum TE delectat doctorum conciliare
Lites; Ipse decus conciliare, potes.
Ingenium felix hac præsens pagina monstrat,
Pagina Castalii rore referta vade:

HENRICUS HIDEEN' Ab.

Perge bonis avibus rimari pondera Verbi
Pondera que spondent præmia justa
viris.

GEORG. H. Asp/ B.F.